

Drugačije porodice

@UNICEF_Srbija / Pančić

Dom zdravlja
Novi Sad

HARMONIJA
CENTAR ZA PODRSKU RANOM RAZVOJU I
PORODIČNIM ODNOSIMA

unicef

za svako dete

uz podršku The LEGO Foundation

Uobičajeno je da najveći broj porodica sa kojima radimo pripada takozvanim - nuklearnim porodicama. Njih čine roditelji (biološki) i deca, a povremeno se u podršku organizaciji porodice uključuju bake, deke i druga rodbina ili dadilje. Teme koje se tiču brige o deci u ovim porodicama uglavnom se odnose na primer, na:

- u posetama porodicama koje očekuju bebu: zamišljanje bebe i povezivanje sa bebom, emocionalne reakcije na roditeljstvo, roditeljski savez (kako se roditelji udružuju i dele svoju pripremu za roditeljstvo), planiranje mreže podrške, mentalno zdravlje roditelja;
- u posetama porodica novorođenčadi: prihvatanje uloge roditelja, uspostavljanje odnosa oba roditelja sa detetom - povezivanje sa detetom, formiranje saveza među roditeljima (udruživanje roditelja zarad boljeg staranja o detetu, podrška uključivanju oba roditelja), mentalno zdravlje roditelja (stres roditeljstva, postpartalne promene raspoloženja kod oba roditelja) i mrežu podrške (kako se drugi uključuju, kako se mreža koristi da bi po-

mogla organizaciju brige o domaćinstvu, a ostavila prostora za uspostavljanje odnosa oba roditelja sa bebom);

- u posetama porodicama odojčadi: prihvatanje deteta i njegovih rastućih veština, poznavanje deteta i izdvajanje „specijalnog vremena“ oba roditelja sa njim, roditeljski savez i dostupnu mrežu podrške, podsticaj razvoju - čitanje sa detetom, pričanje sa detetom, igranje sa detetom, responsivnost (prepoznavanje i odgovaranje na potrebe deteta generalno, a tokom perioda prelaska na nemlečnu ishranu - i u rutinama hranjenja).

Međutim, u zajednicama u kojima živimo i radimo, postoje i drugačije porodice. U njima, proces prihvatanja uloge roditelja, povezivanje sa detetom, kvalitetna briga o detetu ili podsticaj razvoju mogu imati neke dodatne ili specifične izazove i okolnosti. Svakodnevno funkcionisanje, pa i funkcionisanje u ulozi roditelja u ovim porodicama može biti drugačije nego u „tipičnim - nuklearnim“ porodicama. Ovi aspekti njihovog života mogu biti izuzetna snaga, ali i predstavljati dodatni izvor stresa za porodicu u celini.

Zato je važno da sa porodicom o njima razgovarate tokom poseta, tj. da imate na umu koje specifične teme mogu biti važne za njih uz ove koje su uobičajene za razvoj deteta i brigu o njemu.

Porodice nastale nakon razvoda

U ovim porodicama je karakteristično da i majka i otac mogu imati decu iz prvog braka i zajedničko dete/decu. To znači da će u brigu o deci biti uključeni svi roditelji dece, i oni sa kojima deca žive i oni koji žive u drugom domaćinstvu. Izazov će zato biti uskladiti stavove i očekivanja, ali i način brige i vezu među braćom i sestrama.

Specifične teme o kojima se razgovara:

1. *Odnosi oca i majke sa nebiološkom decom ukoliko ih ima (deca koju supružnici mogu imati iz prvih brakova - uloga maćehe/očuha).*
2. *„Široki“ roditeljski savez - način na koji se u odgajanje dece uključuju roditelji sa kojima deca ne žive i njihove porodice. Kontakti dece sa drugim roditeljem (sa*

kojim ne žive) i porodicama sa te strane. Usaglašavanje vaspitnih pristupa sa roditeljima sa kojima deca ne žive.

3. *Odnos i prihvatanje bebe od strane dece iz prvog braka.*

„Harmonika“ porodica - porodica sa članom koji živi odvojeno

Sve više je porodica koje duže ili kraće vreme provode odvojeno: jedan od roditelja, na primer, radi u drugom gradu, ili čak drugoj zemlji. Izazovi u ovim porodicama tiču se pre svega formiranja odnosa deteta i roditelja koji živi odvojeno, ali i roditeljskog saveza - ravnopravne uključenosti oba roditelja u brigu i odluke vezane za dete i domaćinstvo.

Specifične teme o kojima se razgovara:

1. *Razdvojenost i uključenost odsutnog roditelja.*
2. *Razdvojenost i roditeljski savez - odnos između oca i majke posvećen dogovori ma i usaglašavanju oko vaspitanja i podršci za uspostavljanje kvalitetnog odno-*

sa oba roditelja sa detetom.

3. *Uključenost odsutnog roditelja i funkcionisanje roditeljskog saveza u „kriznim tačkama“: kako se organizuju i prilagođavaju kada se odsutni roditelj vraća, kada je tu, i kada odlazi.*
4. *Mreža podrške porodici - kako se, za roditelja koji ostaje sa decom, osigurava pomoć oko dece i domaćinstva, a da se dogovori oko načina vaspitanja, odluke vezane za dete i dalje dominantno „drže u rukama“ oca i majke.*

Višegeneracijske porodice

U velikom broju domaćinstava kod nas žive zajedno pripadnici više generacija. Ovo je često ekonomski isplativije, a i tradicionalno je prihvatljiv način života, pogotovu u seoskim domaćinstvima. Sa jedne strane, ova kva organizacija je za novonastalu porodicu veoma dobra - mreža podrške je dostupna, emotivno su često veoma investirani i povezani, pa su zainteresovani i za dete i za mlade roditelje. Istovremeno, upravo ta fizička i emotivna povezanost može biti izazov za

povezivanje između roditelja i bebe/deteta. Neretko se događa, da bake i deke (ili druga rodbina), kako bi pomogli mladoj porodici, preuzimaju najveći deo brige i nege oko novorođenčeta - što zapravo ometa proces povezivanja i prihvatanja deteta. Osim toga, porodicama je zahtevnije da definišu svoja vaspitna ponašanja i očekivanja od deteta.

Specifične teme o kojima se razgovara:

1. *Mreža podrške u porodici - kako organizuju (i u kojoj meri uspevaju) da uprkos uključenosti baka i deka u svakodnevni život porodice, primarno uloga u vaspitanju i brizi o razvoju deteta bude na mami i tati.*
2. *U porodici ima više „mama“ i „tata“- kako uspevaju da odrede nadležnosti porodica - koji mama i tata o čemu odlučuju; kako balansiraju svojim ulogama - sin/otac, snaha/majka i slično?*

Porodice samohranih roditelja

U nekim porodicama je, iz različitih razloga, u brigu o detetu uključen isključivo jedan od detetovih roditelja. Samohrani roditelji imaju izraženiji stres roditeljstva, manje dostupnu mrežu podrške, više finansijskih izazova i generalno izraženiji stres vezan za materijalnu sigurnost. Veoma je važno obratiti pažnju na građenje mreže podrške i „oslušnuti“ ko se, uz samohranog roditelja, najviše uključuje u brigu o detetu, te uvažiti i uključiti tu osobu kada god se sa porodicom govori o staranju o detetu.

Specifične teme o kojima se razgovara:

1. *Strahovi i brige vezani za samostalno odgajanje deteta.*
2. *Pitanje odluke o uključenosti oca / majke - čija je odluka bila, na koje načine se otac/majka (ako se) uključuje. Ako je otac/majka uključen/a - onda su tu sva pitanja vezana za građenje roditeljskog saveza kao u „harmonika“ porodici (jer je otac/majka odsutan/odsutna).*

3. *Prihvatanje deteta i uloge roditelja od strane okoline (prijatelji, porodica, saradnici na poslu).*
4. *Ko je osoba koja se, uz roditelja, najviše brine o detetu - podržati njeno učešće, dogovor o „raspodeli“ brige o detetu, odnos deteta sa tom osobom.*

„Cipelići“- porodice sa puno dece

Sve je više porodica koje se odlučuju na četvoro ili više dece. Izazovi ovih porodica tiču se pre svega organizacije svakodnevne brige o deci. Osim toga, ove porodice mogu imati izazov u formiranju mreže podrške - što zbog prihvaćenosti od strane okoline, što zbog lakšeg „prepuštanja“ dela brige o maloj deci - starijima i bakama/dekama.

Specifične teme o kojima se razgovara:

1. *Kako se uspostavlja kvalitetan odnos sa decom - zabrinutost roditelja vezano za vreme koje posvećuju svojoj deci, specifične potrebe dece i slično?*
2. *Roditeljski savez - uključivanje oba rodi-*

telja, podrška među roditeljima vezano za ulogu roditelja.

3. *Uključivanje starije dece u brigu o domaćinstvu i mlađoj deci - kako odmeravaju koliko uključenosti je u redu za decu?*
4. *Stavovi i prihvaćenost od strane okoline, formiranje mreže podrške.*

► **Drugačije porodice**